

Verslag bijeenkomst Fonds voor Cultuurparticipatie

INFORMATIEBIJEENKOMST DECENTRALISATIEREGELING CULTUURPARTICIPATIE

Utrecht, woensdag 17 september 2008

Verslag: Marlies Tal, projectleider Cultuurnetwerk Nederland

INLEIDING

Het Fonds voor Cultuurparticipatie is per 1 januari 2009 operationeel. Dan start ook de nieuwe regeling van rijk, gemeenten en provincies. Voor 15 november aanstaande moeten gemeenten en provincies hun programma voor deze regeling indienen bij het fonds.

Met de komst van de nieuwe regeling (Regeling Cultuurparticipatie gemeenten en provincies) gaat er het nodige veranderen ten opzichte van het Actieplan Cultuurbereik. Om de gemeenten en provincies goed te informeren over de doelstellingen, procedures en ontwikkelingen en ze te kunnen laten profiteren van elkaars ervaringen bij de voorbereidingen op de nieuwe situatie, is een bijeenkomst georganiseerd op woensdag 17 september 2008, in zalencentrum In de Driehoek in Utrecht.

Jaap Dijkstra, kwartiermaker van het fonds, heette de ambtenaren van provincies en grote gemeenten welkom. In het kort is het Fonds voor Cultuurparticipatie als volgt ontstaan. In oktober 2007 kreeg Dijkstra de opdracht van minister Plasterk om te komen tot een nieuw Fonds voor Cultuurparticipatie. Het Actieplan Cultuurbereik zou 31 december 2008 eindigen en ook in de politiek werd gevraagd om een intensivering van het beleid voor amateurkunst, cultuureducatie en volkscultuur. Dijkstra ging op pad en sprak met het veld over ervaringen en wensen. Begin juni was er overeenstemming tussen de drie overheden (rijk, provincies en gemeenten) over de inhoud van de nieuwe regeling. Er was niet meer sprake van een specifieke uitkering maar van een decentralisatie-uitkering. De definitieve vorm van de regeling liet daarom nog op zich wachten waardoor de bijeenkomst moest verschuiven van juni naar september. Inmiddels is de regeling gereed, op weg naar de Staatscourant.

De integrale tekst van de inleiding van Jaap Dijkstra is na te lezen op www.cultuurparticipatie.nl.

HET FONDS VOOR CULTUURPARTICIPATIE

Het Fonds voor Cultuurparticipatie krijgt een bijzonder breed werkkerrein. Naast de amateurkunst ook cultuureducatie en volkscultuur. Ten minste 40% van Nederland doet actief aan amateurkunst. Dat betekent minimaal 50 minuten per week schrijven, schilderen, musiceren, dansen of toneel spelen.

Heel veel mensen nemen hun kunstbeoefening heel serieus en streven ernaar op dat vlak het beste uit zichzelf te halen.

Op het gebied van de cultuureducatie is de afgelopen jaren veel tot stand gebracht in Nederland, mede dankzij de grote inzet op gemeentelijk en provinciaal niveau. Er zijn inmiddels al meer dan 2000 interne cultuurcoördinatoren en 90% van de basisscholen doet mee aan de Regeling versterking cultuureducatie. De relatie tussen scholen en culturele instellingen is veel intensiever geworden. Vraagsturing – acht jaar geleden voor sommigen nog een verdacht begrip – heeft meer ingang gevonden en werpt zijn vruchten af. Als scholen kunnen meedenken over het aanbod, raakt cultuureducatie verankerd in het onderwijsprogramma. Met de komst van de cultuurkaart zal deze ontwikkeling verder toenemen.

De derde en voor sommigen verrassende pijler van het fonds is de volkscultuur. 'Wat moeten we ons daarbij voorstellen?' is een veelgehoorde vraag. Volkscultuur kan buitengewoon breed worden opgevat. 'De cultuur van alledag', aldus het Nederlands Centrum voor Volkscultuur. Die breedte zou het fonds graag willen benadrukken, maar ook de dynamiek. Volkscultuur is niet alleen van alledag, het is ook van alle tijden en daarmee van gisteren, vandaag en morgen. Volkscultuur is verder bij uitstek een vorm van cultuur waarin het *samenleven* en *gemeenschapszin* centraal staan. Volkscultuur is niet alleen van *alledag*, niet alleen van *altijd* en het is ook van *alleman*, autochtoon of allochtoon. Het fonds zou nadrukkelijk de internationale en universele dimensie van het begrip willen opzoeken. Het denken over volkscultuur als onderwerp van overheidsbeleid is nog lang niet voltooid.

Het fonds is volop in ontwikkeling. De organisatie wordt in snel tempo opgebouwd. Maar ondertussen draait het fonds natuurlijk al volop. Voor verenigingen en instellingen geldt de oude wijsheid: geen oude schoenen weggoeien voordat we nieuwe hebben. Kortom, de regelingen voor projecten op het gebied van amateurkunst en cultuureducatie die er nu zijn, draaien door totdat er nieuwe regelingen zijn.

In de periode die nu gaat aanbreken met het fonds wil Knol de gemeenten en provincies vrij laten in het *hoe*, en elkaar ontmoeten in het *wat*. IPO en VNG en de minister hebben dit voorjaar afspraken gemaakt over gemeenschappelijke doelen waar alle partners zowel inhoudelijk als financieel aan willen bijdragen. Ook in de komende jaren zal in een vaste werkgroep afstemming tussen OCW, IPO, VNG en fonds blijven plaatsvinden over de programma's cultuurparticipatie.

Provincies en gemeenten zijn druk bezig met de plannen voor 2009-2012. Het fonds is met velen daarover al in gesprek, toewerkend naar de indieningsdatum van 15 november. Met als oogmerk dat er al zoveel mogelijk afstemming heeft plaatsgevonden en de accordering door het fonds een voorspelbare, snelle en positieve uitkomst kan hebben. Enkele opmerkingen over de programma's:

1. Kritisch afstand nemen tot actieplannen. Maak de nieuwe plannen geen verlengstuk van wat tot nu toe gebeurde. Provincies en gemeenten krijgen nu de kans om dingen anders aan te pakken. Het fonds streeft ernaar dat de plannen minder afhankelijk worden van de matchingsmiddelen.
2. Het fonds moedigt provincies en gemeenten aan de sterkte-zwakte-analyse grondig aan te pakken. Liefst in samenspraak met betrokken partijen. Niet ter verantwoording aan het fonds maar voor de eigen stad of provincie. Ook vraagt het fonds in de plannen niet alleen activiteiten op te sommen maar ook doelen te formuleren en het beoogde effect te beschrijven. Zo worden de plannen echt van de provincies en gemeenten zelf.
3. De ruimte voor eigen keuzes van provincies en gemeenten blijft bestaan. Het fonds zal inhoudelijke keuzes niet betwisten. Wel moeten de drie programmalijnen amateurkunst, cultuureducatie en volkscultuur een herkenbare plaats krijgen. Als concrete invulling op dit moment nog niet mogelijk is, geeft het Fonds ruimte voor latere invulling.
4. Het fonds is zich bewust van het feit dat er grote verschillen tussen partners zijn in het beschikbare cijfermateriaal over cultuurparticipatie. Echter, ook bij een gebrek aan cijfers, kan de relatieve positie van bijvoorbeeld de amateurkunst wel degelijk in beeld worden gebracht.

5. Ten slotte streeft het fonds naar een vastere plek voor professionele culturele instellingen in de programma's van provincies en gemeenten.

Ook na indiening van de plannen blijft het fonds in gesprek met de gemeenten en provincies. Knol nodigt ambtenaren van provincies en gemeenten graag begin volgend jaar uit bij het fonds in Utrecht. Om gezamenlijk de start van vier jaar intensieve samenwerking te vieren!

De integrale tekst van de toespraak van Knol is na te lezen op www.cultuurparticipatie.nl.

COLUMNS OVER AMATEURKUNST, VOLKSCULTUUR EN CULTUUREDUCTIE

Drie deskundigen spreken in een column hun ideeën uit over de drie inhoudelijke pijlers van het fonds.

VOLKSCULTUUR

Ineke Strouken, directeur van het Nederlands Centrum voor Volkscultuur heeft de afgelopen maanden vaak uit moeten leggen wat volkscultuur is. Volkscultuur is de cultuur van het dagelijks leven. De gewoonten en gebruiken, de tradities en rituelen, waar wij allemaal elke dag mee te maken hebben. Veel alledaagse dingen zijn zo vanzelfsprekend dat je er verder niet bij nadenkt, totdat je merkt dat niet iedereen zo doet en denkt als jij. Aldus Strouken.

In onze cultureel diverse samenleving is er behoefte aan kennis over volkscultuur, om te weten waarom je dingen doet zoals je ze doet en om te weten waarom andere mensen het anders doen. Voor veel instellingen en gemeenten is volkscultuur nog een nieuw beleidsterrein. De kracht van volkscultuur is dat het voor iedereen herkenbaar is. Maar hoe vertaal je het 'gewone' van volkscultuur in beleid. Het gaat niet om het in stand houden van tradities maar om het inzichtelijk maken van de culturele dynamiek. Het Nederlands Centrum voor Volkscultuur ziet als één van de grootste uitdagingen voor de komende jaren dat wij ons met zijn allen bewust worden van de rijkdom aan tradities in Nederland en ook het (historische) verhaal erachter vertellen. Eigenlijk moet iedereen weet hebben van de tradities van zichzelf en van zijn omgeving. Gemeenten en provincies kunnen een rol spelen in het toegankelijk maken van die culturele dynamiek en in het verstevigen van het fundament voor volkscultuur. Volkscultuur is pas volkscultuur als het een onderdeel is van de eigen culturele identiteit. Het gaat om het delen van kennis en ervaring.

CULTUUREDUCTIE

Walter Groenen, directeur CJP, werd door Hare Majesteit de Koningin gelukkig gemaakt met de volgende zinsnede in de Troonrede: 'De regering wil een bloeiende kunst en cultuur stimuleren en alle jongeren vroeg daarmee in aanraking brengen. Kinderen tot 12. jaar krijgen in 2009 vrije toegang tot musea. Jongeren tot 18 jaar kunnen met een cultuurkaart kennismaken met de inspirerende rijkdom van ons land.' Dat de cultuurkaart er komt, is natuurlijk geen verrassing voor de directeur van CJP die de opdracht voor de cultuurkaart al in januari van dit jaar van het ministerie van OCW kreeg. CJP is zeer blij de cultuurkaart aan ruim 900.000 middelbare scholieren te mogen uitreiken. Het verhogen van de toegankelijkheid van het nationale en internationale culturele aanbod is al bijna 50 jaar de doelstelling van stichting CJP.

Jongeren vragen wel eens waarom het belangrijk is om veel aan cultuur te doen. Desondanks hebben ze allemaal wel iets te vertellen over wat hen enthousiasmeert. Dat komt wat Groenen betreft dicht bij de kern van cultuureducatie. Cultuureducatie is volgens hem de persoonlijke ontdekkingstocht naar wie je zelf bent, waardoor je geraakt wordt, waar je blij of verdrietig van wordt.

De individuele ontdekkingstocht is uitgangspunt voor het werk van CJP. Het concept van de cultuurkaart sluit hierop aan. Echter, deze individuele ontdekkingstocht staat op gespannen voet met de praktijk van cultuureducatie op school. De ervaringen met CKV-bonnen heeft CJP geleerd dat de interactie tussen scholen en culturele instellingen productief is voor het bedienen en enthousiasmeren van deze doelgroep.

Met de cultuurkaart is het mogelijk voor provincies en gemeenten om net als het VSBfonds ook geld op de kaart te storten. CJP nodigt gemeenten en provincies uit in gesprek te gaan over de mogelijkheden. Dit kan bijvoorbeeld op donderdagmiddag 2 oktober tijdens een expertmeeting in het Instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum (aanmelding via carla@cjp.nl).

AMATEURKUNST

Janny Donker, directeur van Löss Theater, spreekt liever van 'urban culture' dan van amateurkunst. Zij benadrukte het belang van urban culture in de verdere ontwikkeling van jongerencultuur. Volgens Donker kan urban culture een brug slaan naar de cultuur van migranten. In haar pleidooi brak zij een lans voor de ondersteuning van projecten waarbij deze brugfunctie actief wordt ondersteund.

Life style artiesten willen een eigen plek hebben en een plaats verwerven in de gevestigde orde, daarmee streven zij naar professionele kunstbeoefening. Donker acht het wenselijk dat centra voor de kunsten deze jongeren intensiever ondersteunen. Enkele voorbeelden daarvan zijn al wel te noemen, bijvoorbeeld Muziekschool Maastricht en de SKVR.

Tenslotte zijn lifestyle-artiesten ook amateurkunstenaars en participeren zij in cultuur!

DEELSESSIES

In drie deelsessies zijn de deelnemers, gemeente- en provincieambtenaren en een enkele uitvoerende provinciale steunfunctie-instelling, dieper ingegaan op de plannen van gemeenten en provincies aan de hand van presentaties van gemeenten en provincies, door uitwisseling van ervaringen, en het bespreken van vragen en oplossingen.

DEELSESSIE A

In sessie A werd onder leiding van Marion Schiffers van Jongerentheater 020 en met behulp van twee critical friends, Ap de Vries van Kunstconnectie en Hans Muiderman, gediscussieerd.

Chantal van Doorn, programmamanager Actieplan Cultuurbereik bij de Provincie Utrecht, vertelde als eerste inleider over de successen van het Actieplan Cultuurbereik in de provincie Utrecht. 'Wat goed heeft gewerkt, is het bereiken van het publiek, de inzet van cultuurmakelaars en de convenanten die er met de gemeenten gesloten zijn. Bovendien is het projectmatig werken uitstekend bevallen.' Ook wist Van Doorn een minpuntje te noemen: 'Het actieplan werd te veel gezien als een grabbelton. Dit moet in de toekomst voorkómen worden.'

Rita Krämer van de Provincie Groningen vertelde als tweede inleider dat in de acht jaar van het Actieplan Cultuurbereik de samenwerking tussen meerdere gemeenten is gezocht om het veld te bewegen projecten te bedenken. Volgens Krämer is hun beleid geslaagd als het veel mensen heeft kunnen bereiken en er sprake is van actieve beoefening.

De laatste inleider, Kasper Stolk van de gemeente Dordrecht, is beleidsambtenaar en tevens cultuurmakelaar. Cultuurparticipatie kent bij hem drie lagen: naast activiteiten rond grote culturele evenementen zijn dat programmalijnen rond cultuureducatie met scholen en culturele instellingen en apart daarvan specifieke groepen, zoals autisten, en nieuwe initiatieven. 'Wij proberen middelen voor culturele en maatschappelijke doelen met elkaar te verbinden'.

In de discussie naar aanleiding van de inleidingen werd gesproken over verankering en vernieuwing. Voor Van Doorn heeft verankering en vernieuwing een beleidsmatige en projectmatige kant. Enerzijds moet je bestendigen wat je hebt en anderzijds nieuwe ontwikkelingen bevorderen. Volgens Saskia

Wilmsen van de gemeente Arnhem is het voor verankering belangrijk dat er verbindingen ontstaan en dat men gaat samenwerken. Hier is tijd voor nodig daarom moet er gedurende langere tijd geld beschikbaar zijn. Kasper Stolk van de gemeente Dordrecht gaf aan moeite te hebben met het woord 'verankering'. Het haalt de dynamiek eruit. 'Verankering is namelijk vastgelegd voor jaren, anderen krijgen geen kans meer'. Cultuur moet volgens Stolk vloeibaar zijn. 'Dynamiek is eigen aan cultuur en dat moet behouden blijven'.

Ook de relatie tussen provincie en gemeente was onderwerp van gesprek. Van Doorn zei: 'Het gaat er om dat je als partner optreedt voor kleinere gemeenten'. Zij noemde het voorbeeld van de kleinere gemeenten waar nu wel cultuurbeleid is en vroeger niet. Stolk gaf aan, dat de gemeente last ondervindt van de eisen die de provincie stelt bovenop de bestaande regels.

Albert van der Zeijden van het Nederlands Centrum voor Volkscultuur vroeg zich af hoe het nieuwe onderwerp volkscultuur zich verhoudt tot bestaande instituties en of er een taak is voor de provincies. Volgens Ellen Koning-Vereecken van de Provincie Noord-Holland is volkscultuur niet nieuw. 'Na inventarisatie bleek dat in de provincie Noord-Holland ca. 10% van de projecten in het 4 jaar durende Actieplan Cultuurbereik over volkscultuur ging.'

DEELSESSIE B

Josef Kok, voorzitter van sessie B, werd begeleid door Claartje Bunnik, beleidsadviseur, en Richard Hermans, directeur van Erfgoed Nederland, als critical friends.

Jan Bessems vertelde dat de gemeente Maastricht in haar plannen met betrekking tot cultuurparticipatie streeft naar een loopbaanmodel. Het culturele beleid van de stad betekent voor burgers dat zij een culturele loopbaan kunnen volgen. Concreet houdt het in dat alle stappen in die carrière mogelijk moeten zijn. Van kennismaking met elke vorm van cultuur tot een heuse studie in één van de kunst disciplines en er uiteindelijk echt iets mee doen. Maastricht biedt die mogelijkheden. Daarnaast wil de gemeente in het cultuurparticipatieplan de samenhang verbeteren.

De tweede inleiding is van Gert Jan Bots van provincie Zuid-Holland. Het cultuurplan van de provincie Zuid Holland 2009-2012 heeft de titel *Mooi! en Meedoen* gekregen. De provincie nieuwe stijl heeft als doelstelling minder bureaucratie en meer overlaten aan de gemeentes zelf. De provincie Zuid-Holland wil een regionaal programma. De speerpunten van de provincie zijn: het ontwikkelen van doorlopende leerlijnen met betrekking tot het cultuurmenu, netwerkvorming bevorderen tussen instellingen, themajaren organiseren (bijvoorbeeld landgoederen, de waterlinie of Kinderdijk). De provincie wil geen éénmalige projecten meer subsidiëren en ondersteunt geen lokale activiteiten.

Mark Stuijt van de provincie Friesland vraagt zich af hoe je met regionale plannen verankering kan waarborgen. Marc Floor van de gemeente Groningen geeft aan dat korte lijnen goed werken. Knol voegt hieraan toe dat indien je een goede vorm hebt gevonden je hiermee door kunt gaan. Probeer daarbij wel oog te houden voor vernieuwing, beweging.

Loek van Tiggelen van de provincie Limburg geeft aan dat cultuurscouts en consultants een rol kunnen spelen om onderwijs en culturele instellingen dichter bij elkaar te brengen. Het flankerend beleid van de provincie wordt daarin belangrijk, onder andere door het oprichten van een platform waar culturele instellingen en scholen vraag en aanbod op elkaar kunnen afstemmen. Het regio-overstijgend aanbod zou door de provincie moeten worden aangestuurd. Janne van Wijnen van de gemeente Den Bosch vertelt dat men in Den Bosch in het Actieplan Cultuurbereik de afgelopen jaren ook gebruik gemaakt heeft van een intendant. Volgens Jan Bessems van de gemeente Maastricht is het voordeel van een intendant dat deze beter in staat is naar verbindingen te zoeken, kan zorgen voor dynamiek en scholen evenals amateurkunst instellingen naar buiten kan laten treden.

Ineke Strouken van het Nederlands Centrum voor Volkscultuur is bang dat volkscultuur tussen de wal en het schip zal belanden. Volgens Ineke is volkscultuur wat anders dan amateurkunst. Jan Bessems van de gemeente Maastricht erkent dat zij nog niet weten wat te doen met volkscultuur. 'Is het niet meer van hetzelfde?' Volkscultuur zou kracht moeten krijgen in het kader van participatie. De huidige volkscultuur in Maastricht, denk aan alle carnavalsverenigingen en dweilorkesten, is al bloeiend. Volkscultuur is in Maastricht dynamisch en zelfregulerend, de gemeente wil hier niet teveel in treden. Volgens Ineke Strouken gaat het erom dat niet alle tradities gestuurd moeten worden, wel zou er gezamenlijk kunnen worden uitgedragen. Het gaat erom dat alledaagse tradities worden uitgedragen, gestimuleerd en gesubsidieerd. Knol legt uit dat de politiek en de maatschappij de volkscultuur duidelijker op de kaart willen zetten. Men streeft naar een samenleving waar een gedeelde culturele beleving kan ontstaan. Het advies is te zoeken naar creatieve vormen om volkscultuur in gemeenten en regio's een plek te geven.

Richard Hermans vertelt dat erfgoededucatie niet goed uit de evaluatie van het Actieplan Cultuurbereik kwam. Hij vraagt zich af hoe dit binnen het Fonds voor Cultuurparticipatie beter kan. Ankie van de Kruijs van de gemeente Ede vertelt dat zij een forse investering hebben gedaan in erfgoed educatie. Haar ervaring is dat erfgoed- en cultuureducatie concurrerend zijn geworden. Zij onderstreept het belang van het goed laten samen werken van de verschillende sectoren.

DEELSESSIE C

Kim van der Boon, directeur Culturalis, leidde deelsessie C, met behulp van Jantien Hadders van Kosmopolis en Piet Hagenaars, directeur Cultuurnetwerk Nederland, als critical friends.

Olga Smit van de gemeente Rotterdam vertelde dat zij gaan werken vanuit de volgende vijf hoofdgroepen: nieuw aanbod met nieuwe doelgroepen; bestaande aanbieders op nieuwe locaties; nieuwe marketinginstrumenten; cultureel erfgoed en cultuureducatie. Binnen elke hoofdgroep zijn vervolgens een aantal deelgroepen uiteengezet om te bekijken wat de effecten zijn binnen de werkvormen. Rotterdam gaat zich vooral richten op het faciliteren van alles wat er reeds gebeurt. De nieuwe hoofdgroepen gaan dan ook over de verankering van de al bestaande activiteiten. Nieuw is hierbij de aandacht voor vrijetijdskunst in Rotterdam, of amateurkunst zoals het fonds het noemt. Doordat het programma breder is dan de matchingsregelingen zijn er ook nog andere programma's waar het geld en de middelen beschikbaar zijn om bijvoorbeeld cultuur in de wijken te bevorderen.

Floor Viveen vertelt in haar presentatie dat in de provincie Gelderland het Actieplan Cultuurbereik nooit de franje van het beleid was maar een wezenlijk onderdeel. Vanuit de provincie Gelderland lag het accent op het koppelen van educatie aan de podiumkunsten en beeldende kunst. Deze koppeling zorgde voor aandacht voor publiekseducatie. Viveen stelt dat een programma niet enkel geënt is op de analyse, maar ook wordt gevoed door bestuurlijke en politieke mensen en voorkeuren, wat vindt de politiek hierin zelf belangrijk. In Gelderland besteden ze daarom veel aandacht aan de regionale aanpak die goed aansluit op de thematiek daar. Het is vanuit de provincie Gelderland een bewuste keuze om gedurende de vier jaren in te springen op innovatie en dit volop te ondersteunen. Er is daarom ook meer vrij geld om gedurende de vier jaar deze innovatie tot stand te brengen. Door middel van voortschrijdend inzicht kunnen doelen worden gesteld zonder voortdurend alleen maar gericht te zijn op de resultaten. Viveen ziet het aandachtsgebied volkscultuur van het fonds als een uitdaging. Volkscultuur dient iets dynamisch en levends te zijn. Maar ook een informatiepunt of het opzetten van een servicepunt zoals Gelderland al voor amateurkunst heeft zou een goede ontwikkeling zijn.

Voor veel wat hierboven is geschetst, is het doen van onderzoek en het maken van analyses uiterst belangrijk, dit vergt intensieve betrokkenheid waarmee uiteindelijk effecten in kaart kunnen worden gebracht. Demografische analyses (sociaal-economisch en cultureel) kunnen veel informatie bieden over de mate van cultuurparticipatie.

Intensieve betrokkenheid vond ook plaats vanuit de zaal waarbij vruchtbare ideeën zijn geopperd voor analyse en samenwerking. Want welke informatie is nog meer relevant voor overheden of gemeentes om een analyse te laten slagen? Walter Groenen (directeur van CJP) bracht de monitoring CJP onder de aandacht, deze monitoring geeft preferenties en behoeften in de vrijetijdsbesteding weer. Er was veel interesse vanuit de zaal want vele culturele organisaties kampen met het probleem om de juiste datagegevens voor de sterkte-zwakke-analyse te verkrijgen.

GEZAMENLIJKE DISCUSSIE

De voorzitters vatten elk hun deelsessie in enkele steekwoorden samen. De dagvoorzitter Dijkstra vat de vaak genoemde punten samen waarop de nieuwe directeur van het fonds kan reageren.

De relatie tussen provincie en gemeente is veel besproken. Er wordt gesproken over de regelgeving van beide overheidslagen die elkaar zou moeten versterken en niet overlappen. En over de regionale dan wel centrale benadering. Jozef Kok valt daarbij op dat in de ene provincie regio's wordt verlaten en in de andere juist wordt opgenomen. De ervaringen uitwisselen over regionaal werken kun je wel landelijk uitwisselen maar toch werkt er maar één manier in de specifieke regio.

De verhouding tussen gemeente provincie levert soms spanning op. Het fonds is zich bewust van de regelparadox; De landelijke overheid wil minder regels en soms ontstaan in andere bestuurslagen juist meer regels of soms is het loslaten nog niet doorgevoerd. Dit moeten we scherp in de gaten houden. Er zijn nu minder regels. Dit wordt jaarlijkse gemonitord. Het fonds staat hierin overigens niet alleen – de aanwezigen zijn hiermee bezig – men moet elkaar scherp houden.

Ook werd in meerdere sessies gesproken over de verankering van beleid en de verhouding met het stimuleren van vernieuwing. Tijdelijke regelingen doen mooie dingen ontstaan maar de vraag is hoe zij een vast plek krijgen in het beleid van een provincie of gemeente.

Het fonds wil naar nieuwe wegen blijven zoeken (zie ook het visitatierapport van de commissie Cultuurbereik *Van stolling naar stroming*, Visser-Van Doorn, te downloaden via www.cultuurbereik.nl). Het moet tegelijkertijd niet een projectentombola worden. Succesvolle benaderingen moeten gemeenten en provincies niet aan de kant schuiven om maar weer wat nieuws te doen.

Realiseren van verankering kan volgens Knol op de volgende manieren:

1. activiteiten niet langer in kader van het programma financieren maar zoeken naar structurele middelen
2. tijd inbouwen om tot structurele financiering te komen
3. geslaagde aanpak overbrengen op andere projecten

Jos Haarman van de gemeente Deventer legt aan Knol voor dat in zijn gemeente de functie cultuurmakelaar steeds verder is ontwikkeld. Volgens Haarman zou dit wel structureel moeten worden maar hij kan hier geen budget voor vinden. De opties voor verankering die hij zojuist opsomde bieden volgens Knol het antwoord op Haarmans vraag. Een ander voorbeeld uit de zaal van het project *Do it, it's fun for you* dat nog meer tijd nodig heeft voor verankeringen is volgens Knol niet alleen zaak van de gemeenten maar ook van de onderwijs- en culturele instellingen die het project moeten

verankeren en dus structurele middelen hiervoor vrij moeten maken. In het algemeen moeten de gemeenten en provincies nadenken over het laten doorwerken van de effecten van projecten en welke consequenties het slagen van een project heeft.

De mogelijkheid die het fonds biedt voor besteding van 'vrije gelden' biedt provincies en gemeenten meer vrijheid en flexibiliteit in de ontwikkeling van programma's. Door doelen nu in het programma vast te leggen, reserveer je ruimte waarom de uitwerking later komt.

De programmalijnen van het fonds lijken soms te krap om alles in te kunnen doen. Het fonds streeft naar een integrale aanpak, die drie pijlers moeten niet als schuttingen gaan werken. Overlapping is evident.

Knol stelt dat gevestigde structuren die mede dankzij het actieplan tot stand zijn gekomen functioneel kunnen zijn om cultuurparticipatie te verhogen. De culturele instellingen hebben zich nog te afzijdig gehouden waardoor ze niet meer op financiële middelen kunnen rekenen. Voor gevestigde instellingen is in de programma's een rol weggelegd.

In verschillende deelsessie kwam de sterkte-zwakte-analyse aan de orde. Ondanks dat de tijd nu voor provincies en gemeenten kort is, beseffen zij terdege het belang van het onderzoek en de inzichten die het hen zal bieden. Een brede inzet hiervan is dan ook gewenst.

AFSLUITING

De samenwerking met het fonds wordt als zeer positief ervaren. Knol is hier blij om, trots kan hij dan ook de nieuwe medewerkers van het fonds die hier vandaag aanwezig zijn introduceren:

Willemijn In 't Veld – secretaris

Chrit van Rensen – management

Toon Kets – hoofd subsidiebureau

Femie Willems – secretaris

Noah van Klaveren – communicatie adviseur

Marie-Louise Smolenaars – secretaris

Binnenkort zullen nog meer collega's het fonds komen versterken.

Dijkstra bedankt namens het fonds iedereen voor zijn bijdrage vandaag. Sprekers, voorzitters en critical friends in het bijzonder. Zij krijgen een cadeautje dat past bij een Fonds voor Cultuurparticipatie: een doek, kwasten, verf, etc. Het verzoek daarbij luidt: maak voor het nieuwe gebouw van het fonds een werk, zelf maken of thuis smokkelen met een kind of kleinkind en bij de opening van het fonds in het nieuwe pand in Utrecht inleveren zodat een gezamenlijk kunstwerk ontstaat.

Ook dankt Dijkstra Cultuurnetwerk Nederland voor de organisatie van deze dag.

Hij sluit af onder dankzegging aan alle aanwezigen voor hun bijdragen en aanwezigheid en wenst hun veel succes de komende tijd!